

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Financiën
De heer E. Heinen
D.t.v. BOA Team Parlementair
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 21 januari 2025

betreft vragen BBB herziening van het kader voor stichtingen en verenigingen (25268, Z)

ons kenmerk 176193.01U

Geachte heer Heinen,

De leden van de vaste commissie voor Financiën hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 25 november 2024 over de herziening van het kader voor stichtingen en verenigingen.¹ De leden van de **BBB**-fractie hebben hierover enkele vragen. De leden van de **PvdD**-fractie sluiten zich bij deze vragen aan.

Over het 'nee, tenzij'-beleid

1. **Uitzonderingen op het beleid:** Kunt u verduidelijken welke criteria worden gehanteerd om te beoordelen of een uitzonderlijke situatie de betrokkenheid van de Staat bij de oprichting van een stichting rechtvaardigt? Zijn er recent concrete voorbeelden geweest waarin een dergelijke uitzondering is gemaakt?
2. **Toepassing van het beleid:** Hoe wordt gewaarborgd dat het 'nee, tenzij'-beleid consistent wordt toegepast over verschillende departementen heen, gezien de mogelijk uiteenlopende interpretaties van wat als uitzonderlijk wordt beschouwd?

Relatie tussen kader en ministeriële verantwoordelijkheid

3. **Controle en verantwoordelijkheid:** Hoe waarborgt het herziene kader dat ministers blijvend inzicht en controle hebben over stichtingen die zij oprichten, zonder dat dit de operationele autonomie van die stichtingen belemmert?
4. **Onafhankelijkheid versus verantwoordelijkheid:** Wat zijn de risico's dat een te sterke betrokkenheid van ministers bij de levensloop van stichtingen kan leiden tot conflicten tussen ministeriële verantwoordelijkheden en de onafhankelijkheid van de stichting?

Praktische uitvoering van het kader

5. **Overzicht van stichtingen:** Hoe wordt ervoor gezorgd dat het centrale overzicht van stichtingen door alle departementen actueel en compleet wordt gehouden? Welke stappen worden genomen als blijkt dat een departement deze verplichting niet volledig naleeft?

---

¹ Kamerstukken I 2024/2025, 25268, Z

datum 21 januari 2025

ons kenmerk 176193.01U

blad 2

6. **Significante statutenwijzigingen:** Hoe wordt praktisch beoordeeld wat als een significante statutenwijziging wordt beschouwd? Zijn hier specifieke richtlijnen voor opgesteld om subjectieve interpretaties te voorkomen?

Parlementaire controle en autonomie

7. **Parlementaire betrokkenheid:** Op welke manier wordt bij de herziene procedure gewaarborgd dat het parlement voldoende zicht houdt op de oprichting en wijzigingen in stichtingen, zonder dat dit leidt tot onnodige bureaucratische lasten?
8. **Toepassing op verenigingen:** Wat is de specifieke overweging geweest om verenigingen onder dezelfde verzwaarde oprichtingsprocedure te plaatsen als stichtingen, gezien hun verschillen in juridische en operationele structuur?

Overige vragen

9. Kunt u bevestigen dat hetgeen in het Stichtingenkader 2024 staat (Norm 3) dat er geen Rijksambtenaar in een bestuur of Raad van Toezicht/Commissarissen mag zitten in een (mede) door het Rijk opgerichte stichtingen, niet betekent dat rijksambtenaren in hun vrije tijd, dus als gewoon burger, niet meer in besturen of Raden van Toezicht/Commissarissen van 'gewone' stichtingen mogen zitten. Met andere woorden, beoogt het Stichtingenkader niet de grondwettelijke vrijheid van vereniging/vergadering van burgers te beperken?
10. Vanuit een onafhankelijkheidsperspectief is een beperking van betrokkenheid van ambtenaren in bestuur of toezicht van een door het rijk opgerichte stichting goed verdedigbaar. Welke specifieke criteria zijn voor u nu maatgevend of een ambtenaar nu wel of geen betrokkenheid mag of zou moeten hebben in bestuur of toezicht? Komt daar ook een "richtlijn" voor?
11. Begrijpen de leden van de BBB-fractie het goed dat hetgeen nu op p. 10 onder 'Norm 3' staat ook betekent dat Rijksambtenaren ook geen andere functies, bijvoorbeeld lid van een commissie, in zo'n stichting mogen bekleden?
12. Is het de bedoeling van Norm 3 dat een minister ook niet door een niet-Rijksambtenaar (bijvoorbeeld een oud-Rijksambtenaar) vertegenwoordigd mag zijn in zo'n bedoelde stichting?
13. Kunt u aangeven van welke stichtingen het Rijk (mede)oprichter is. Hoe is in hun stichtingsdocumenten de relatie met het Rijk beschreven?
14. Is het Rijk nu (mede)oprichter van stichtingen, waarvan de oprichtingsdocumenten door de inhoud van het nieuwe Stichtingenkader moet worden aangepast?
15. In welke mate gaat de overheid actief beoordelen of bestaande stichtingen of governance van bestaande stichtingen passend zijn binnen het geactualiseerde beleid en in welke mate gaat de overheid "sturen" op het reduceren van haar betrokkenheid bij stichtingen (realisatie "Nee, tenzij") en of de aanpassing van statuten van bestaande stichtingen?
16. Hoe ziet u in het licht van het Stichtingenkader 2024 de positie van Rijksambtenaren die wel een minister vertegenwoordigen, maar in een bestuur of Raad van Toezicht van niet-(mede) door het Rijk (maar door anderen) opgerichte stichtingen zitten? Hoe vaak komt dit nu voor in de praktijk? Welke regelgeving bepaalt hoe de Rijksambtenaar in die gevallen op een verantwoorde wijze een minister kan vertegenwoordigen? Vindt de minister dat de wet- en regelgeving voor dit soort gevallen moet worden aangepast c.q. verbeterd? En/of zouden deze gevallen in de reikwijdte van het Stichtingenkader moeten worden opgenomen?

datum 21 januari 2025

ons kenmerk 176193.01U

blad 3

17. Hoe verhoudt het Stichtingenkader zich tot de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (ZBO'S)? Zijn de regels voor toezicht en de benoeming van toezichthouders ook van toepassing op ZBO's?
18. In toenemende mate ontstaan er privaatrechtelijke organisaties die zich presenteren als vertegenwoordigers van (semi)publieke organisaties en in toenemende mate gedragen deze organisaties zich als beleid makende partijen, die beleid/gedragsregels maken buiten het staatsrechtelijk proces en dus buiten de democratische controle. Je kunt hier denken aan de vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG), de Vereniging van Toezichthouders op woningbouwcorporaties (VTW), de vereniging van toezichthouders in de zorg (NVTZ) of de woningbouwcorporaties, verenigd in AEDES. In deze organisaties vindt een vermenging plaats van publieke en private rollen. Heeft u ook een visie op deze vermenging en eventueel een voornemen om aan deze vermenging iets te doen?

De leden van de vaste commissie voor Financiën zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze bij voorkeur binnen **vier weken**.

Hoogachtend,

W.T. van Ballekom

Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën